

ชื่อเรื่องการค้าค้นคว้าแบบอิสระ การขอรับการปลูกข้าวอินทรีย์โดยใช้ข้าวกล้องพันธุ์หอมแดง
ของเกษตรกรในอำเภอบ้านหนึ่งจตุรงค์ จังหวัดชัยภูมิ

ผู้เขียน นายศุภชัย สุทธิเจริญ

ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) ส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้าค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล เศรษฐบุตร ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร. รุจ ศิริสัตย์ลักษณ์ กรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพบูลย์ สุทธิสุภา กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของเกษตรกรต่อเงื่อนไขวิธีปฏิบัติของการปลูกข้าวหอมแดงตาม มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ปัจจัยที่มีผลต่อการขอรับการปลูกข้าวหอมแดงอินทรีย์โดยใช้ข้าวกล้องเป็นเมล็ดพันธุ์ เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการขอรับการปลูกข้าวพันธุ์หอมแดงอินทรีย์ และ เพื่อศึกษาสภาพการผลิตและปัญหาในการผลิตข้าวหอมแดงอินทรีย์ของเกษตรกร

ประชากรที่ทำการศึกษา คือ กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในการส่งเสริมการปลูกพันธุ์ข้าวหอมแดงอินทรีย์โดยใช้ข้าวกล้องในการเพาะปลูก พื้นที่อำเภอบ้านหนึ่งจตุรงค์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 100 ราย ซึ่งเป็นเกษตรกรที่สนใจเข้ารับการส่งเสริมในครั้งนี้ 2 ตำบล คือ ตำบลบ้านเพชร และตำบลบ้านตาล เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในการขอรับการผลิตข้าวหอมแดงอินทรีย์โดยใช้ข้าวกล้องเป็นเมล็ดพันธุ์โดย เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยที่มีผลต่อการขอรับ 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางกายภาพ

ปัจจัยทางชีวภาพ และปัจจัยทางการผลิต โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ Analysis of Variance (ANOVA) F – test และวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีของ Scheffes' test

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 46.01 ปี มีการศึกษาอยู่ในชั้นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4.09 คนได้รับความรู้เกี่ยวกับทางด้านเกษตรอินทรีย์จากการฝึกอบรม ส่วนใหญ่ไม่เป็นผู้นำในชุมชน มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 26.05 ไร่ มีการกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เพื่อลงทุน โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 136,250.58 บาท มีรายได้ที่เป็นเงินสดจากการขายผลผลิตทางเกษตรเฉลี่ย 99,415 บาท รายได้ที่เป็นเงินสดนอกเหนือจากการขายผลผลิตทางเกษตรเฉลี่ย 69,690.48 บาท มีพื้นที่การปลูกข้าวหอมแดงอินทรีย์เฉลี่ย 10.34 ไร่ ลักษณะดินที่ปลูกเป็นดินร่วนปนเหนียว ใช้แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรจากแหล่งน้ำธรรมชาติ มีการเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยใช้แรงงานเกี่ยวทั้งหมด โดยมีผลผลิตทั้งหมดเฉลี่ย 374.62 กิโลกรัม/ไร่ เกษตรส่วนใหญ่มีรายได้จากการขายข้าวมากกว่าเดิม เกษตรกรมีการขายข้าวทันทีทั้งหมด ส่วนใหญ่นำไปขายเองให้กับกลุ่มเกษตรกร เกษตรกรมีความต้องการขยายพื้นที่การเพาะปลูก โดยมีต้นทุนในการผลิตเป็น ค่าเตรียมดิน ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ค่าแรงงานปักดำ ค่าแรงงานเกี่ยวเกี่ยวและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย 1,477.27 บาท/ไร่

เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อเงื่อนไขวิธีการปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กรณีปลูกข้าวหอมแดงอินทรีย์ ในระดับเห็นด้วย ในเรื่อง การปฏิบัติในแปลง และการป้องกันการปนเปื้อน ส่วน การใช้ปัจจัยการผลิต และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีความคิดในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกข้าวอินทรีย์พันธุ์หอมแดงโดยใช้ข้าวกล้องเป็นเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกร ในระดับยอมรับมากที่สุดได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ส่วนปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางกายภาพ ปัจจัยทางชีวภาพและปัจจัยทางการผลิต อยู่ในระดับการยอมรับมาก

จากการทดสอบสมมุติฐาน โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกข้าวอินทรีย์โดยใช้ข้าวกล้องพันธุ์หอมแดงของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีการยอมรับปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ ปัญหาในเรื่องโรค แมลง ศัตรูข้าวระบาดในแปลงนา และปัญหาด้านการจัดการน้ำในแปลงนาข้าวอินทรีย์กับแปลงนาเพื่อนบ้าน ข้อเสนอแนะของเกษตรกร

คือ ควรปรับปรุงคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ ควรมีการทดสอบเปอร์เซ็นต์การงอกของเมล็ดพันธุ์ให้มีประสิทธิภาพมากกว่านี้ และ ยังไม่กล้าตัดสินใจทำการปลูกในพื้นที่จำนวนมาก เพราะกลัวโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title Farmers' Adoption of Organic Rice Production Using Hom Daeng Brown Rice in Bamnet Narong District, Chaiyaphum Province

Author Mr. Supachai Suttichareern

Degree Master of Science (Agriculture) Agricultural Extension

Independent Study Advisory Committee

Assoc. Prof. Dr. Suraphol Sreshthaputra	Chairperson
Assoc. Prof. Dr. Rujth Sirisanyaluck	Member
Assoc. Prof. Dr. Paiboon Suthasupa	Member

Abstract

The objectives of this study were ; to explore farmer's opinions toward the conditions of Hom Daeng Brown Rice farming according to the standards of organic agricultural practice, to study the level of adoption of organic rice production using Hom Daeng Brown Rice seed, to compare the factors affecting the adoption of organic brown rice production in relation to some basic personal information of the farmers, and to observe conditions and problems of the organic Hom Daeng Brown Rice production of the farmers.

The unit of analysis were the group of farmers participated in the project for promoting organic rice production using brown rice seed in Bamnet Narong district, Chaiyaphum province. There were totally 100 farmers from 2 sub-districts, Ban Petch sub-district and Ban Tan sub-district, participated in this study. Data were collected via interviews schedule. The collected data was analyzed by using the following statistical analysis: frequency, percentage and mean. The analysis was based on Analysis of Variance (ANOVA) F-test and Scheffes' test to companing the mean of

adoption of organic rice production using Hom Daeng brown rice seed and for comparing the mean of the 5 factors affecting the acceptance: social factor, economic factor, physical factor, biological factor, and production factor.

The study revealed that most informant farmers were male with the average age of 46.01 years old. Their education was Prathom 4 (4th grade of a primary school). There were 4.09 members in their family. They gained the knowledge of organic agriculture through trainings. Most of them were not community leaders, and they possessed a farmland of average of 26.05 rai (41,680 sq.m.). Their average loans from the Bank of Agriculture and Agricultural Cooperatives were 136,250 baht. Their average incomes (in cash) from agricultural produces were 99,415.58 baht, and the average incomes from other activities apart from agricultural produces were 69,690.48 baht. The average of plant area were 10.34 rai (16,544 sq.m.) used for organic Hom Daeng brown rice farming. Farmland was considered clay loam texture, and water was mainly from natural sources. Harvesting activities depended on human labors. The average total produces were averagely 374.62 kilograms / rai. Income from selling rice was increasingly. The farmers sold their rice immediately, and most of them sold the rice by themselves to a certain agricultural group. They expressed their need for expanding their farmlands. The production cost included expenditures of land preparation, seed, composed fertilizers, cost of labors for rice planting and harvesting, and other expenses. The average total production cost was 1,477.27 baht/rai

The farmers expressed their level of agree toward the conditions and practices of organic agricultural standards (in the case of organic Hom Daeng brown rice), the in-farmland practice and the prevention of contamination and very high level of strougly agree toward the use of production input, and the after harvesting management.

The research hypothesis testing revealed that, there was a significance different among the five factors of adoption under this study.

The hypothesis testing revealed that when comparing the factors affecting the acceptance of organic brown rice production, some personal information of farmers reflected different level of acceptance.

For problems and obstacles, there were the problems of rice diseases, the spread of insects and pests, the problems of water management in the organic fields and the nearby. The farmers suggested that seed quality should be improved. The measurement of germination percentage of the seed should be more effective. They still did not dare to do organic rice farming in a large area because they were afraid of the spread of diseases and pests.